HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אילימא ר' טרפון מי הוי נזיר כיון דבשעתא דקא נזר לא ידע אי פלוני הוא ואי לא מי חלה עליה נזירות [א]והתניא ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נזיר לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה אלא ר"י דברי הוא דתניא [ב]הריני נזיר על מנת שיהא בכרי הזה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ר"ש אוסר ור' יהודה [א]מתיר ר"ש סבר כיון דאילו לא נגנב דלמא הוו ביה מאה כור והוי נזיר השתא נמי הוי נזיר והכא נמי כיון דאי אתא לקמן וידעינן דפלוני הואי הוי נזיר השתא נמי הוי נזיר: **מתני'** [ב]ראה את הכוי ואמר הריני נזיר שזה חיה הריני נזיר שזה אינו חיה הריני נזיר שזה בהמה הריני נזיר שאין זה בהמה הריני נזיר שזה חיה ובהמה הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה הריני נזיר שאחד מכם נזיר הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר הריני נזיר שכולכם נזירין הרי כולן נזירין: **גמ'** תני חדא תשעה נזירים ותניא אידך תשע נזיריות בשלמא תשעה נזירין כגון דהוי גברי טפי דאיתפיס ואזיל ביה אלא תשע נזיריות לחד גברא היכי משכחת לה בשלמא שית משכחת לה כדתנן אבל תלת היכי משכחת לה אמר רב ששת כגון דאמר [א] הריני נזיר ונזירות הכל עלי:

הדרן עלך בית שמאי

שלשה [ג][ג]מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן [ד]וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה [ה]ואין חייב עד שיאכל מן הענבים כזית

משנה

מני אילימא ר' טרפון. ור' יהודה דבר פלוגתיה דר"ש נקיט לה אליבא דר' טרפון והאי דקאמר ר' טרפון משום דסליק מיניה. הא אתא לקמן הוי נזיר: **והתניא ר"י אומר משום ר' טרפון אין אחד.** מכל אלו שבמשנתנו [ד] היו שנים מהלכים בדרך כו' אינו נזיר: **אלא ר"י דכרי הוא.** דאמר ספק נזירות להקל וכיון [א]דהכא ספק אם איש פלוני הוא [ב] דומיא דכרי דאינו יודע אם יש בו מאה כור אם לאו אינו נזיר: **ר"ש סבר כיון דאילו לא נגנב דלמא הוי ביה מאה כור והוי נזיר השתא נמי.** דנגנב חיישינן [ג]שיהא בו מאה כור וליהוי נזיר. והכי נמי בהאי דהרתיע לאחוריו כיון דאילו אתי לקמן וידעינן ביה דהוא פלוני שזה נזר עליו והוי נזיר [ד]והשתא נמי ליהוי נזיר ואפילו לב"ה הלכך אי אפשר לו לפטור את עצמו בלא נזירות אלא דאמר אם כדברי היה הריני נזיר כו': **מתני' ראה את הכוי כו' כולן נזירין.** ואליבא דב"ש דאמרי הקדש בטעות [ה]דהוי הקדש והוא הדין לנזיר בטעות: **גמ' תני חדא.** על מתני' דאית בה ט' נזירין: **ותניא אידך ט' נזיריות.** יש בו לאדם אחד: **בשלמא ט' נזירים.** משכחת לה כגון דהוו גברי טפי דאיתפיסו ואזיל בהדי הדדי דפתח חד ואמר הריני נזיר שזו חיה והב' אמר הריני נזיר שאין זו חיה והג' אמר הריני נזיר שזו בהמה והד' אמר הריני נזיר שאין זו בהמה והה' אמר הריני נזיר שזו בהמה וחיה והו' אמר הריני נזיר שאין זו לא חיה ולא בהמה ואיתפיסו השאר באלו שנדרו על הכוי ואמר השביעי הריני נזיר שא' מכם נזיר והח' אמר הריני נזיר שאין א' מכם נזיר והט' אמר הריני נזיר שכולכם נזירין הרי כולן נזירין ויש כאן ט' נזירין. אלא ט' נזיריות לחד גברא היכי משכחת לה: **בשלמא שית.** קמייתא דכוי מצי למימרינהו חד גברא אלא אידך בבא דחד מכלון נזיר שאין אחד מכם נזיר לא משכחת לה אלא בגברי טובא: **אמר רב ששת.** משכחת לה ט' נזיריות כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי דאמר הריני נזיר שזו חיה הריני נזיר שאין זו חיה הריני נזיר שזו בהמה הריני נזיר שאין זו בהמה הריני נזיר שזו חיה ובהמה הריני נזיר שאין זו לא חיה ולא בהמה הרי שית וחזר אמר כל נזיריות [ו] המתחלקות על כל בני אדם על הכוי הרי הן עלי **א]** וכגון [ז] שמעכשיו מקבל אני עלי בין שזו חיה ובין שזו אינה חיה הריני נזיר בין שזו בהמה ובין שאין זו בהמה הריני נזיר בין שזו בהמה וחיה ובין שזו [ח]לא בהמה ולא חיה הרי כאן ט' נזיריות: לישנא אחרינא **בשלמא ט' נזירים.** משכחת לה כגון דהוו גברי טפי דאיתפיסו ואזול דכי אמר חד הריני נזיר שזו חיה ובא השני ואמר הריני נזיר שאין זו חיה ובא השלישי ואמר הריני נזיר אם הוא כדברי אחד מכם וכי הדר ואמר רביעי שזו בהמה וחמישי שאין זו בהמה ובא הששי והתפיס ואמר הריני נזיר אם הוא כדברי אחד מכם וכי הדר אמר שביעי הריני נזיר שזו חיה ובהמה ושמיני אמר שאין זו לא חיה ולא בהמה ובא תשיעי ואמר הריני נזיר אם הוא כדברי אחד מכם. אלא ט' נזיריות כו' כדלעיל. אמר רב ששת כגון דאמר הריני נזיר וכל הנזיריות עלי. ואמר לנו המורה דהך סתם מתני' דהכא מיתוקמא אפילו לב"ה דעד כאן לא פליגי ב"ה עלייהו דב"ש לעיל [לא.] אלא בטעות הקדש אבל בספק הקדש כגון הכא דאין ידוע אם כוי זה מין חיה או מין בהמה כדאמר מר (חולין דף פ.) כוי לא הכריעו בו חכמים אי מין בהמה הוא או מין חיה הוא אפילו ב"ה מודו דהוי נזיר ודיקא נמי [ט]סתמא דמתני' דכוי ב"ה היא דאם איתא דלב"ה לא סבירא להו דספק נזיר הוי נזיר מאי איריא דקא בעי [לג.] (תנא) מני מתני' דתני הרתיע לאחוריו אינו נזיר אילימא ר"ט כו' הא איכא ליה למימר דב"ה היא אלא מדקא מהדר לאוקמא אליבא דחד תנא היינו טעמא משום דאליבא דב"ה לא מיתוקמא דאילו לב"ה הוי נזיר גמור כי הרתיע לאחוריו דקסברי ב"ה נזירות [י]ספק הוי נזיר: **הדרן עלך בית שמאי**

שלשה מינין וכו' וכל היוצא מן הגפן. כגון חרצן ויין וחומץ מצטרפין זה עם זה לכזית: [כ]**אינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית.** [ל]והא נמי מיחייב על זג וחרצן אלא הא אתא לאשמועינן דאינו חייב אלא בכזית [מ]. והא דקתני ענבים לאפוקי מרבי אלעזר כדמפרש בגמ' [ע"ב]:

במשנה

לבית הלל לא הוי נזירות בטעות: אימא מי שנתקיימו דבריו אביי אמר כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא אהוי נזיר ומאי לא נתקיימו דבריו [הראשונים]. ומיירי שחזר בו תוך כדי דבור ואגב אורחיה קמ"ל דתוך כדי דבור כדבור דמי ודבריו האחרונים עיקרים:

[ה]**הרתיע לאחוריו אינו נזיר.** הא אתא לקמן הוי נזיר מני אי כב"ש אפי' בהרתיע לאחוריו הוי נזיר וכב"ה נמי לא דלב"ה כיון דאילו אתא לקמן הוי נזיר אותו שנתקיימו דבריו כי נמי הרתיע הוי ספק נזיר: אילימא ר' טרפון מי הוי ספק[1] נזיר. כיון דבשעה שנדר לא ידע אם פלוני או לא: **והתניא** כו'. ואי קשה לייתי ממתני' אין אחד מהן נזיר וי"ל דשמא ניחא ליה לאיתויי הברייתא דמפרש טעמא דקרא: **אלא** ר"י דכרי הוא. דאמר דלא מחית איניש נפשיה לספיקא אבל אי יודע מי הוה הוי נזיר ותימה דהכא משמע דלר"י היכא שנודע מי היה דהוי נזיר אע"פ שלא הפליא נדרו ובפ"ב דנדרים (דף יט.) קאמר רב אשי הכיא ר"י דכרי הוי ר"י משום ר' טרפון דאין אחד מהן נזיר ודין הוא דכי נמי לא נגנב לר"י דאינו נזיר דאין[2] הפלאה והא דתניא נגנב לרבותא דר"ש וצריך לומר דלרב אשי לא נשנית מתני' דהכא לר"י אלא נשנית לתנא דפ"ב דלעיל (דף יג.) דאמר הפילה אשתו אינו נזיר אלא[3] ה"ל בן הוי נזיר [ב] אע"ג דבשעת שנדר [לא] הוי הפלאה הלכך מתני' דהכא אתיא כוותיה: **תנא** חדא ט' [נזירים]. גבי כוי דמתני' [ג] דכוי נתפסין בספיקות [ו](ראייה) כדתנן במתני' ותני אידך ט' נזיריות דמשמע לאדם אחד חלים עליו ט' נזיריות מספיקא דכוי: **בשלמא** [ט' נזירים] משכחת לה כגון דהוו גברי טובא דאתפים ואזיל. לענין[4] המפורש במשנה אלא ט' נזיריות באדם אחד היכי משכחת לה בשלמא שש משכחת לה כגון שאומר הריני נזיר שזה חיה ושאין זה חיה שזה בהמה ושאין זה בהמה שזה חיה ובהמה שאין זה לא חיה ולא בהמה אלא אידך תלתא היכי משכחת לה והא שאחד מכם נזיר (קאמר) שאין אחד מכם נזיר שכולכם נזירין לא שייכי בחד גברא: **כגון דאמר** הריני נזיר ונזירות הכל עלי. ראה ט' בני אדם שנתפסו עצמן בנזירים בכוי ואמר הרי עלי כל דין נזירות כולכם הרי יש עליו תשעה ספיקות נזירות ואם ירצה לתקן עצמו יאמר אם יש עלי ט' נזירות חובה מוטב ואם לאו הרי עלי ט' נזירות נדבה:

הדרן עלך בית שמאי

שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה. דכתיב (במדבר ו) על [נפש] מת לא יבא: והתגלחת. קדוש[5] יהיה גדל פרע: והיוצא מן הגפן. דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל: **וכל** היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה. כגון ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים שאם יאכל כזית מכולן לוקה משום דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים כו':

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ב מהלכות נזירות הלכה ט:
יג ב מיי' שם הלכה י:
א ג מיי' פ"ה מהלכות נזירות הלכה א סמג לאוין רמג:
ב ד מיי' שם הלכה ג:
ג ה מיי' שם הלכה ב:

פי' הרא"ש

והתניא ר"י אומר משום ר"ט וכו' תימה אמאי מייתי ברייתא ממתני' גופא ה"ל לאתויי דקתני ר"ט אומר אין אחד מהם נזיר. וי"ל דניחא ליה לאתויי ברייתא דמפרש טעמי דר"ט. ועוד דמתני' מצינו לפרושי ר"ט אומר אין אחד מהם נזיר ודאי אלא כולם ספק. [אבל בברייתא אין לפרש כן] דא"כ היינו ר"ט [דמתני'] הלכך משמע ליה לפרושי דאינן נזירין כלל הלכך מוקי לה כר' יהודה דכרי דסבר דלא מחית איניש נפשיה לספיקא ובדעתו שאם לא יתברר שלא יהא עליו שום נזיר: ראה את הכוי וכו' ששה אנשים ראו כוי אחד. אמר האחד הריני נזיר אם הוא זה חיה והב' אמר הריני נזיר אם אינו חיה והג' אמר הריני נזיר אם הוא בהמה והד' אמר הריני נזיר אם אינה בהמה והה' אמר הריני נזיר אם הוא חיה ובהמה והו' אמר הריני נזיר אם אינו לא חיה ולא בהמה. והיו עוד שלשה עמהם הא' אמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר. והב' אמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר. והג' אמר הריני נזיר אם כולכם נזירים. וא"ת איכפל תנא לסתום כב"ש דלב"ה מי שאינו כדבריו לא הוי נזיר. וי"ל אשמעינן נמי לב"ה דספק נזיר הוי דכוי הוי ספק חיה וספק בהמה וספק בריה ומחמירים ביה חומרת שניהם ואסור בהרבעה עם שניהם כדאיתא בשלהי מס' כלאים: בשלמא ט' נזירים כגון דהוי גברי טובא כדפריש במתני' אבל ט' נזירות לחד גברא היכי משכחת לה. בשלמא שית מ"ל כגון שאמר אדם אחד מה שאמרו הששה שזה חיה שאינו חיה שזה בהמה שאינו בהמה שהוא חיה ובהמה שאינו חיה ובהמה אבל מה שאמרו ג' האחרונים לא מ"ל בחד גברא. כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי דאם ט' שהתפיסו כדפריש במתני' ואמר האחד כל דין נזיר שעל כולכם עלי נמצא לב"ש ט' נזירות ישנו עליו ולב"ה ט' ספק נזיר:

סליק פרקא

שלשה מינין אסורים בנזיר הטומאה דכתיב על כל נפשות מת לא יבוא והתגלחת דכתיב תער לא יעבור על ראשו. והיוצא מן הגפן דכתיב וענבים לחים ויבשים לא יאכל [א] וחרצנים וזגין מצטרפין לכזית ללקות דכתיב מכל

[א] נ"ל וכל היוצא מן הגפן מצטרפין כגון ענבים לחים ויבשים וחרצנים וכו'.

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ג] לקמן סב. עירובין פב. סנהדרין כה. חגיגה י. נדרים יט: כח., **ב)** [נדרים יט. ע"ש לעיל ח. תוספתא פ"ב], **ג)** [לקמן מד.], **ד)** [לעיל לב:], **ה)** שייך לעיל לג., **ו)** נ"ל הרבה,

נוסחת הריב"ן

א] דהוי: ב] כמו שמר דומיא דכרי הוא: ג] שמא יש בו: ד] השתא: ה] הקדש בטעות הקדש: ו] עלי המתחלקות מבני אדם: ז] וכגון שאמר מעכשיו: ח] אינה: ט] דסתמא: י] בספק: כ] ד"ה אינו חייב כו' כדמפרש בגמרא ליתא בכ"י כאן רק נמצא בעמוד ב' אחר ד"ה אף כל פרי גמור כו': ל] וה"ה נמי שחייב על זג כו': מ] בכזית ודאי והא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' כגון דאמר (הריני נזיר) תא"מ:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה אמר רב ששת וכו' וכגון שמעכשיו. נ"ב עי' א"מ: **ב]** תום' ד"ה אלא ר"י וכו' אע"ג דבשעת שנדר לא הוי הפלאה. נ"ב עי' א"מ: **ג]** ד"ה תנא חדא ט' נזירים גבי כוי דמתני' דכוי תי' דכוי נמחק ונ"ב דתשעה נתפסין עי' א"מ:

הגהות התוספות

1. תיבת ספק נמחק.
2. בס"א דאין כאן. 3. נ"ל אבל ותיבת אלא נמחק.
4. נ"ל כענין. 5. נ"ל דכתיב קדוש.

מוסף רש"י

אין אחד מהן נזיר. שנים יושבין ואחד עובר, זה אומר פלוני העובר נזיר הוא, וזה אומר אינו נזיר, ואמר אחד הריני נזיר אם כמותו הוא שהוא נזיר, וחבירו אומר הריני אם כמותו הוא שאינו נזיר, ושניהם מתכוונים לנזירות, ונמצא כאחד מהם, ואמר ר' טרפון אין אחד מהן נזיר, שעל ספק אמר דבריו תחילה ואין זו הפלאה, דכי יפליא איש יפרש משמע (סנהדרין כה. וכעי"ז ערובין פב. וחגיגה י.). **לפי שלא נתנה נזירות.** להיות נזיר בתלייה ובספק, **אלא להפלאה.** בהפלאה ודאית מפורשת (חגיגה י.) שיהא נדרו מפורש על הודאי ולא בתורת ספק אי נזיר אותו הבא כנגדו (ערובין פב.) דבעינן בשעה שנדר שיהא יודע אי הוי נזיר (נדרים יט:). **ומצאו שנגנב או שאבד.** ואין ידוע אם היה שם מאה כור אי לא (נדרים יט.). **ר"ש אוסר.** שחייב בנזירות, הואיל דהוי ספק אי הוו ביה מאה כור אמרינן דהוי ביה ודאי מאה כור וליהוי נזיר, שכל ספק נזירות להחמיר (לעיל ח.).

הדרן עלך בית שמאי

SHAS MOZNAIM